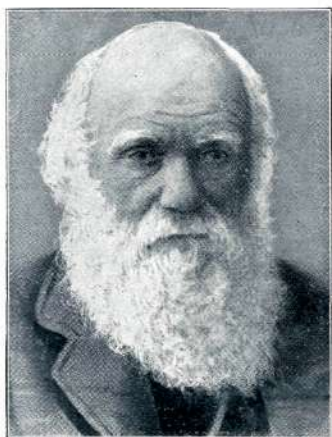

Bernhardtovi ne oporeka njenega velikega talenta, vendar, „što Rossi daje, to mu njegovo čuvstvo nalaže, a što Sara Bernhardt stvara, to je djelo velikoga talenta i još veće rafinerije . . . Sara glumila je sebe, Rossi svoje uloge. Ona je virtuoskinja, on umjetnik“. Od domačih umetnikov je opisal pevca Bogdana pl. Vulakovića, komika Šandora Sajevića in igralko Maco Perisovo. V knjigi so nadalje njegovi zelo poučni članki o „Hamletu“, o „Le Tartufe“, „Esclarmondi“, „Barunu Hrobčickiu“, „Námluvy Penelopovi“, „Thermidoru“, „Macbethu“ in o izvorni igri mlajšega Šenoe: „Kako vam drago“. Samostalno in s krepkimi potezami ocenja nam tu razna gledališka dela, brez fraz in z golimi dejstvi nam pokazuje, da to piše strokovnjak, kateremu je smoter, da te pouči in ti pokaže delo v pravi luči. Lepo je opisal in z ljubeznijo „prikazovanje muke Isukrstove u Oberammergau-u“, historični razvitek teh predstav in njih vrednost. Seveda hrvaško gledališče mu je bilo vedno pred očmi in ljubezen do tega domačega

CHARLES DARWIN
(k stoletnici)

zavoda mu je narekovala članke: „U oči nove sasona“, „Kazališno pitanje“, „O verzizmu u kazališnoj umjetnosti“, „Kazališna pisma“ in „K riješenju kazališnoga pitanja“. Hrvaško gledališče je bilo, kateremu je Miletić posvetil vse svoje znanje in vse svoje moči, žrtvoval mu tudi okrog 200.000 K lastnega premoženja, povzdignil ga na visoko stopinjo in pri tem — doživel grdo nehvaležnost.

Prihodnji zvezek: „Iz raznih novina“ bode obsegal nekatere članke pokojnikov o umetnosti vobče, o književnosti in nekatere satirične spise. Vladimir Treščec, ki je napisal predgovor drugi knjigi, želi, naj bi članki pokazali mlajši generaciji, „koja hoče, da se za odgovorno zvanje kritika pripravi, put, koji vodi do gradje, a ne do obaranja“. Malo koristi ona kritika, ki „pretežno samo osudjuje, a rijetko pobudjuje“. Miletić ni bil tak kritik, pa se zato njegovi članki koristno čitajo, a naj bi našli tudi posnemovalcev.

Toliko v spomin nedavno umrlemu Miletiću, ki je bil poštena duša, vesten pisatelj in neumorno marljiv delavec, pa tudi odkritosrčen prijatelj nas Slovencev

in občudovalec krasot naše domovine, saj je preživel na Bledu in po drugih naših krajih svoje najlepše in najmirnejše dni.

Janko Barle.

Spiridion Petranović: „**Varnice**“ (1904 do 1907). Crtica, knjiga I. Cijena 1 kruna. — 120. Str. 132. — Med hrvaškimi pisatelji so že mnogi pisali kratke črtice, a od teh so se gotovo najbolj posrečile one, ki jih je izdal pod naslovom: „Lišče“ Fran Mažuranić. V tem duhu in obliki napisane so tudi „Varnice“ (iskrice), katere je izdal mlad unijatski duhovnik Spiridion Petranović, rojen Dalmatinec. Pisatelj v predgovoru pripoveduje, kako je kot deček mnogo časa sprovedel v kovačnici starega Miška, ki je tolkel z velikim kladivom po razbeljenem železu, da so iskre letele na vse strani. Če je kaka iskra doletela in spekla katerega od otrok, zasmel se je Miško in zaklical: „Nič zato, nič, bode čvrstjši ključ!“ Pisatelj je tudi želel postati kovač, ali ga je drugam odpeljala pot življenja. Vendar pravi, da četudi ni kovač: „nešto sam baštinio od staroga Miće, jer treća je evo godina što i ja izbijam Varnice, koje takodjer peckaju, dok bih htjeo da skujem tajanstven, čvrst ključ, kojim bih imao otvoriti srca ljudska — srca naroda svoga — trijeznosti, značaju i plemenštini“. V lični knjižnici, ki jo je posvetil „apostolu Hrvatstva dru Anti Starčeviću“, je zbrano enainpetdeset iskrice. Spekle sicer ne bodo nikogar, vendar pisatelj umestno biča razne napake ljudskega društva, pomanjkanje značaja in ljubezni do domovine. Knjigo preveva rodoljubna tendencija in se je marsikatera iskrice prižgala v plemenitem srcu, katero vroče ljubi svojo domovino. Pisatelj ima lep dar opažanja, v nekoliko besedah pove, kaj misli, jezik mu je lep, pa sem prepričan, da bode napisal še boljših in večjih stvari kot so „Varnice“, če bode vztrajal na pisateljskem polju. Gradiva bode imel dovolj, če bode proučeval in opazoval narod, med katerim deluje.

Janko Barle.

CSCS

Poljska.

Vieslav Sclavus: **Ugodovci**. Tretja izdaja. Levov 1903. Neimenovani, a dobro znani pisatelj poljski nam odkriva v svojih obširnih, izredno zanimivo pisanih povestih, temne strani ruskega političnega sistema in ruskega vladnega postopanja. V povesti „Ugodovci“ (Slogaši) nam opisuje leta od nastopa sedanjega carja pa do izbruha rusko-japonske vojske, to je čas, ko so v Varšavi pričeli nastopati „Ugodovci“, t. j. Slogaši, namreč stranka, ki je hotela narediti slogo z rusko vlado. Odkriva nam globine tajnosti vladnega sistema in na drugi strani revolucionarnega delovanja. Dobri, pošteni ljudje vise tu kot med prepadi in nimajo izhoda na nobeno stran. Kar bi človek mislil, da bere v fantastičnih povestih iz kakšnega minulega sveta, je tu vzeto natančno iz sedanjosti. Domisljija Conan Doylea in pisateljev indijanskih romanov ni nič v primeri s tem, kar je tu ustvarilo življenje. Junak povesti, Poljak, ki hoče delati slogo med Rusi in Poljaki, okusi na lastni koži vso podlost in grozo ruskega vladnega sistema. Posreči se mu, da zbeži iz ječe in izgine potem, ne vemo kam, ž njim izgine pa tudi njegova ideja. Sloge ni več in je v takih razmerah biti ne more.